YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO

3 päivänä toukokuuta 2001 *

Asiassa C-204/97,

Portugalin tasavalta, asiamiehinään L. Fernandes, Â. Seiça Neves ja C. Botelho Moniz, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

jota tukee

Espanjan kuningaskunta, asiamiehenään R. Silva de Lapuerta, prosessiosoite Luxemburgissa,

väliintulijana,

* Oikeudenkäyntikieli: portugali.

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään A. M. Alves Vieira ja D. Triantafyllou, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

jota tukee

Ranskan tasavalta, asiamiehinään K. Rispal-Bellanger ja G. Mignot, prosessiosoite Luxemburgissa,

väliintulijana,

jossa kantaja vaatii yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan 6.11.1996 tehdyn komission päätöksen, joka koskee Ranskan tasavallan tukia väkevien viinien ja tislattujen alkoholijuomien tuottajille myynninedistämiseen tarkoitetun tuen muodossa sekä tutkimukseen, tekniseen apuun ja investointeihin tarkoitetun tuen muodossa myönnettäviä teknisiä tukia ja jonka lyhennelmä on julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* 6.3.1997 (EYVL C 70, s. 14),

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: kolmannen ja kuudennen jaoston puheenjohtaja C. Gulmann, joka hoitaa presidentin tehtäviä, jaostojen puheenjohtajat A. La Pergola, M. Wathelet ja V. Skouris sekä tuomarit D. A. O. Edward (esittelevä tuomari), J.-P. Puissochet, P. Jann, L. Sevón ja R. Schintgen,

julkisasiamies: S. Alber,
kirjaaja: apulaiskirjaaja H. von Holstein,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Portugalin tasavallan, asiamiehenään C. Botelho Moniz, Espanjan kuningaskunnan, asiamiehenään R. Silva de Lapuerta, Ranskan tasavallan, asiamiehinään F. Million ja S. Seam, sekä komission, asiamiehinään D. Triantafyllou ja M. Afonso, 28.3.2000 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 18.5.2000 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Portugalin tasavalta on yhteisöjen tuomioistuimeen 29.5.1997 jättämällään kanteella vaatinut EY:n perustamissopimuksen 173 artiklan ensimmäisen kohdan (josta on muutettuna tullut EY 230 artiklan ensimmäinen kohta) nojalla yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan 6.11.1996 tehdyn komission päätöksen, joka koskee Ranskan tasavallan tukia väkevien viinien ja tislattujen alkoholijuomien tuottajille myynninedistämiseen tarkoitetun tuen muodossa sekä tutkimukseen, tekniseen apuun ja investointeihin tarkoitetun tuen muodossa myönnettäviä teknisiä tukia (jäljempänä riidanalainen päätös) ja jonka lyhennelmä on julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* 6.3.1997 (EYVL C 70, s. 14)

2 Espanjan kuningaskunta on hyväksytty väliintulijaksi tukemaan Portugalin tasavallan vaatimuksia ja Ranskan tasavalta on hyväksytty väliintulijaksi tukemaan komission vaatimuksia 23.9.1997 annetuilla yhteisöjen tuomioistuimen presidentin määräyksillä.

Tosiseikat ja sovellettavat oikeussäännöt

3 Ranskan hallitus muutti vuosina 1992 ja 1993 alkoholijuomien valmisteveroja koskevaa kansallista lainsäädäntöään ja eriytti väkevien viinien sekä luontaisesti makeiden viinien verokohtelun. Siten näistä viineistä kannettiin 22.6.1993 annetun vuotta 1993 koskevan la loi de finances rectificativen (lisätalousarviosta annettu laki) nro 93-859 johdosta 1.7.1993 alkaen kulutusveroa, jonka suuruudeksi vahvistettiin väkevien viinien osalta 1 400 Ranskan frangia (FRF) hehtolitralta (eli 9 FRF pullolta) ja luontaisesti makeiden viinien osalta 350 FRF hehtolitralta (eli 2,25 FRF pullolta).

4 Vuoden 1993 ja osittain vuoden 1994 aikana tietyt ranskalaiset väkevien viinien tuottajat keskeyttivät osittain valmisteveron maksamisen, ja ne jättivät tilittämättä väkevistä viineistä kannettavan veron ja luontaisesti makeista viineistä kannettavan veron välisen erotuksen.

5 Vuoden 1994 touko-kesäkuussa tämä niin sanottu valmisteverolakko keskeytettiin. Valvotun alkuperänimityksen saaneiden väkevien viinien tuottajien valtakunnallisen yhdistyksen (jäljempänä CNVDLAOC) toiminnanjohtaja perusteli VITI-nimisen lehden kesäkuun 1994 numerossa julkaistussa lausunnossa tätä keskeytystä sillä, että hänen mukaansa Ranskan hallitus aikoi maksaa ranskalaisille väkevien viinien tuottajille vuosilta 1994—1997 vuotuisen korvauksen ja vahingonkorvausta erilaisen verotuksen kompensoimiseksi. Hän totesi erityisesti seuraavaa:

"[Väkevien viinien] tuottajat ovat jatkaneet tätä lakkoa vuoden ajan. Ne ovat jäädyttäneet pankkitilille valtion verosaamisia 30 miljoonaa FRF, jotta [väkevistä viineistä] ja [luontaisesti makeista viineistä] kannettavien verojen välistä ehdottomasti liian suurta eroa kavennettaisiin.

Lakko on keskeytetty, koska ministeriö on implisiittisesti myöntänyt, että [väkevien viinien] ja [luontaisesti makeiden viinien] erilainen verotus ei ole varmalla pohjalla. Ministeriö nimittäin hyväksyy sen, että tämä ristiriita ratkaistaan Luxemburgissa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa, jonka käsiteltäväksi aiomme saattaa tämän asian. Ministeriö suostuu myös maksamaan meille 20 miljoonan FRF:n suuruisen vuotuisen korvauksen vuosilta 1994—1997 ja vahingonkorvauksena 4 miljoonaa vuodelta 1994, 8 miljoonaa vuodelta 1995, 12 miljoonaa vuodelta 1996 ja 16 miljoonaa vuodelta 1997, ja tällä progressiivisella kompensaatiolla on tarkoitus korvata se, että verot säilytetään nykyisellä tasollaan."

6 Associação de Exportadores de Vinho do Porto (portugalilaisten portviinin viejien järjestö; jäljempänä AEVP) teki 24.3.1995 komissiolle kaksi kantelua, joista

toinen koski sitä, ettei väkevien viinien verokohtelu Ranskassa sopinut yhteen EY:n perustamissopimuksen 95 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 90 artikla) kanssa, ja toinen kantelu koski puolestaan sitä, että niillä kompensaatiotoimenpiteillä, joita Ranskan hallitus aikoi toteuttaa ranskalaisten väkevien viinien tuottajien hyväksi, rikottiin EY:n perustamissopimuksen 92 artiklaa (josta on muutettuna tullut EY 87 artikla) ja 93 artiklaa (josta on tullut EY 88 artikla).

7 Viimeksi mainitun kantelun seurauksena komissio kehotti 12.4.1995 Ranskan viranomaisia tekemään sille ilmoituksen kyseisestä tukisuunnitelmasta. Komissio huomautti erityisesti, että sen saamien tietojen mukaan "Ranskan hallitus aikoi myöntää väkevien viinien tuottajille tukea taloudellisena korvauksena, jolla oli tarkoitus poistaa 'väkevistä viineistä' ja 'luontaisesti makeista viineistä' kannettavien verojen välinen ero ranskalaista alkuperää olevien tuotteiden osalta". Se pyysi erilaisia tietoja kahden sivun pituisessa kysymyslomakkeessa.

8 Ranskan viranomaiset toimittivat komissiolle 17.7.1995 päivätyssä kirjeessään suunnitelman tukien myöntämisestä valvotun alkuperänimityksen saaneiden väkevien viinien ja tislattujen alkoholijuomien tuottajille (jäljempänä tukisuunnitelma); osittain tuki oli myynninedistämistukea ja osittain teknistä tukea.

9 Tukisuunnitelman mukaan myynninedistämistoimilla oli yhtäältä edistettävä sellaisen viinintuotannon myyntiä, joka oli peräisin ylituotantoalueilta, ja toisaalta näiden toimien oli kohdistuttava tiettyihin erityisen epäsuotuisiin alueisiin. Toimet konjakin, armanjakin ja calvadoksen myynnin edistämiseksi oli kohdistettava yksinomaan kolmansiin maihin. Suunnitelmassa täsmennettiin, että "myynninedistämistoimiin voi sanan laajassa merkityksessä kuulua messujen ja näyttelyiden järjestämistä, esimerkiksi maistajaisten kaltaista PR-toimintaa Ranskassa ja ulkomailla sekä markkinatutkimusten tekemistä".

10 Teknisen tuen oli määrä sisältää "toimia tuotanto- ja tuotekehittelyrakenteiden vahvistamiseksi", "mikä merkitsee näin ollen viinin stabiliteetin parantamista sekä varastointikapasiteetin ja viininviljelijöiden koulutuksen lisäämistä ja viininvalmistustaidon nopeaa leviämistä".

11 Tämä 17.7.1995 päivätty kirje päättyi seuraavaan toteamukseen:

"Ranskan viranomaiset haluavat täsmentää, ettei tämän tuen tarkoituksena ole millään tavalla kompensoida 'luontaisesti makeiden viinien' ja 'väkevien viinien' verotuksen eroja. Tämän osoittaa se, että tukea myönnettiin niinkin erilaisia juomia kuin viinipohjaisia tislattuja alkoholijuomia (Cognac, Armagnac) ja siideripohjaisia tislattuja alkoholijuomia (Calvados) ja väkeviä viinejä (Pineau, Floc, Macvin, Cartagène, Pommeau) varten."

12 Sen jälkeen kun Ranskan viranomaiset olivat toimittaneet tukisuunnitelman komissiolle, komission ja Ranskan viranomaisten välillä käytiin runsasta kirjeenvaihtoa.

13 Komissio on toimittanut tähän kirjeenvaihtoon liittyvät kirjeet yhteisöjen tuomioistuimelle 21.9.1999 annetun yhteisöjen tuomioistuimen määräyksen mukaisesti. Niistä käy ilmi, että niiden 16 kuukauden aikana, jotka kuluivat tukisuunnitelman ilmoittamisesta 17.7.1995 päivätyllä kirjeellä siihen, kun riidanalainen päätös annettiin tiedoksi Ranskan viranomaisille 21.11.1996, komissio lähetti Ranskan viranomaisille viisi lisätietojensaantipyyntöä, joihin Ranskan viranomaiset antoivat kuusi vastausta liitteineen, joissa oli lisää tukisuunnitelmia koskevia yksityiskohtia.

14 Komission mukaan se tarvitsi paljon lisätietoja ja täydennyksiä voidakseen tehdä asiassa päätöksen. Näiden saamiseksi komissio lähetti 30.1.1996 Ranskan viranomaisille teleksin sen jälkeen, kun nämä olivat jo kahdesti toimittaneet komissiolle lisätietoja, ja tässä teleksissä todettiin muun muassa seuraavaa:

"Alustavan tutkimuksen jälkeen on osoittautunut, että nämä viimeksi mainitut [tiedot] eivät ole kattavia ja että lisätiedot ovat tarpeen, jotta tämä suunnitelma voidaan tutkia perusteellisesti."

15 AEVP:n edustajat lähettivät 29.5.1996 komissiolle kirjeen, jossa pyydettiin perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn välitöntä aloittamista, tukien täytäntöönpanon keskeyttämistä siinä tapauksessa, että se olisi jo aloitettu, kattavia tietoja asian alustavan käsittelyn etenemisestä ja oikeutta tutustua asiakirja-aineistoon sekä Ranskan viranomaisten toimittamiin tietoihin. AEVP ilmoitti komissiolle myös aikomuksestaan esittää sille virallinen huomautus EY:n perustamissopimuksen 175 artiklan (josta on tullut EY 232 artikla) mukaisesti, jollei komissio täytä velvollisuuttaan ottaa kantaa tehtyyn kanteluun ja perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn aloittamista koskevaan pyyntöön.

16 AEVP toisti komissiolle 19.7. ja 2.9.1996 lähettämissään kirjeissä 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn välitöntä aloittamista koskevan pyyntönsä. Lopuksi AEVP kehotti komissiota 25.9.1996 päivätyssä kirjeessään perustamissopimuksen 175 artiklan toisen kohdan mukaisesti tekemään ratkaisun.

17 Komissio teki 6.11.1996 riidanalaisen päätöksen, jossa se päätti olla vastustamatta tukisuunnitelmaa sen vuoksi, että siihen voitiin soveltaa perus-

tamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaista poikkeusta, joka koskee tukea tietyn taloudellisen toiminnan kehityksen edistämiseen. Se ilmoitti Ranskan hallitukselle tästä päätöksestään 21.11.1996 päivätyssä kirjeessään ja AEVP:lle 11.3.1997 päivätyssä kirjeessään. Riidanalaisen päätöksen lyhennelmä julkaistiin *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* 6.3.1997.

18 Edellä mainitusta 21.11.1996 päivätystä kirjeestä ilmenee, että komissio oli ennen riidanalaisen päätöksen tekemistä vaatinut Ranskan viranomaisia muuttamaan tukisuunnitelmaa, koska se ei hyväksynyt tukien myöntämistä varastointi-investointeihin. Lisäksi Ranskan viranomaiset vakuuttivat komissiolle, että tukien täytäntöönpanossa noudatettaisiin komission mainitsemia yhteisön sääntöjä ja määräyksiä. Näihin sääntöihin ja määräyksiin sisältyivät erityisesti seuraavat: jäsenvaltioiden toimista, joiden tavoitteena on edistää maatalous- ja kalataloustuotteiden myyntiä, 28 päivänä lokakuuta 1986 annettu komission tiedonanto 86/C 272/03 (EYVL C 272, s. 3); maataloustuotteiden ja tiettyjen ETY:n perustamissopimuksen liitteeseen II kuulumattomien tuotteiden (kalataloustuotteita lukuun ottamatta) mainostamiseen tarkoitetusta valtion tuesta 12 päivänä marraskuuta 1987 annetut yhteisön säännöt 87/C 302/06 (EYVL C 302, s. 6); tutkimus- ja kehitystyöhön myönnettävälle valtion tuelle 17 päivänä helmikuuta 1996 annetut yhteisön puitteet 96/C 45/06 (EYVL C 45, s. 5); maataloustuotteiden jalostamiseen ja kaupan investointeihin liittyvistä valtion tuista 2 päivänä helmikuuta 1996 annetut yhteisön suuntaviivat 96/C 29/03 (EYVL C 29, s. 4) sekä maa- ja metsätaloustuotteiden jalostamisen ja kaupan pitämisen edellytysten parantamista koskevien investointien valintaperusteista sekä komission päätöksen 90/342/ETY kumoamisesta 22 päivänä maaliskuuta 1994 tehty komission päätös 94/173/EY (EYVL L 79, s. 29).

Portugalin tasavallan esittämät kanneperusteet

19 Portugalin tasavalta, jota Espanjan kuningaskunta tukee, esittää kaksi kanneperustetta riidanalaisen päätöksen kumoamista koskevan vaatimuksensa tueksi.

20 Ensimmäinen kanneperuste koskee olennaisten menettelymääräysten rikkomista, joka johtuu yhtäältä perustamissopimuksen 93 artiklan 2 ja 3 kohdassa vahvistettujen menettelysääntöjen rikkomisesta ja toisaalta EY:n perustamissopimuksen 190 artiklassa (josta on tullut EY 253 artikla) vahvistetun päätösten ja säädösten perusteluvelvollisuuden laiminlyönnistä.

21 Toinen kanneperuste koskee perustamissopimuksen tai sen soveltamista koskevien oikeussääntöjen rikkomista, joka johtuu yhtäältä perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan ja 95 artiklan määräysten rikkomisesta ja toisaalta perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdassa vahvistettujen poikkeusten yleisten soveltamisedellytysten noudattamatta jättämisestä.

Ensimmäinen kanneperuste

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

22 Ensimmäisessä kanneperusteessaan Portugalin tasavalta arvostelee komissiota ensinnäkin siitä, että tämä on tehnyt riidanalaisen päätöksen aloittamatta perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa määrättyä menettelyä, ja toiseksi siitä, että komissio on laiminlyönyt velvollisuutensa perustella päätöksensä.

23 Portugalin hallitus vetoaa asiassa 120/73, Lorenz, 11.12.1973 annettuun tuomioon (Kok. 1973, s. 1471, 4 kohta; Kok. Ep. II, s. 177) ja väittää, että perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun tutkimuksen alustava vaihe, jonka kuluessa komissio on tehnyt riidanalaisen päätöksen, saa kestää kaksi kuukautta. Lisäksi kantaja väittää, että perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa määrätyn varsinaisen tutkimuksen aloittaminen on välttämätöntä,

jos komissiolla on vakavia vaikeuksia sen arvioimisessa, onko tukisuunnitelma perustamissopimuksen mukainen.

24 Portugalin hallitus pitää tässä tapauksessa ilmeisenä, ettei komissio ollut ensivaiheen tutkimuksessaan katsonut, että Ranskan viranomaisten ilmoittamat toimenpiteet olisivat olleet perustamissopimuksen mukaisia. Päinvastoin asiassa suoritettu tutkimus pitkittyi ja edellytti runsasta kirjeenvaihtoa komission ja Ranskan hallituksen välillä, ja tukisuunnitelman ilmoittamisesta kului 16 kuukautta, ennen kuin komissio lopulta hyväksyi riidanalaisessa päätöksessä tarkoitetut tuet.

25 Komissio puolestaan väittää, että kuten ns. Boussac-tapauksessa eli asiassa C-301/87, Ranska vastaan komissio, 14.2.1990 annetusta tuomiosta (Kok. 1990, s. I-307, 27 ja 28 kohta; Kok. Ep. X, s. 319) ilmenee, komissiolle annettu kahden kuukauden määräaika, jonka se voi käyttää ennen kuin sen on aloitettava perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa määrätty menettely, alkaa kulua vasta siitä, kun komissio on saanut kaikki tarvittavat asiakirjat sen tutkimiseksi, onko tuki perustamissopimuksen mukainen.

26 Komissio korostaa, että jäsenvaltioiden suunnittelemistaan tuista antamat tiedot ovat usein epätäydellisiä ja epätarkkoja toissijaisten seikkojen osalta. Tästä syystä komission on hankittava alustavan tutkimusvaiheen aikana lisätietoja ja -takeita sen varmistamiseksi, että suunniteltu tuki on täysin yhteisön oikeussääntöjen mukainen. Nämä täydennykset koskevat komission mukaan kuitenkin vain sivuseikkoja ja tuen soveltamista koskevia yksityiskohtia, kuten tässä tapauksessa. Komissiolla on siis oltava tiettyä harkintavaltaa, jotta se voi poistaa sille ilmoitetun tukisuunnitelman tutkimisesta aiheutuvat sellaiset vaikeudet, joilla voi olla vain vähäinen merkitys.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

27 Aluksi on aiheellista palauttaa mieleen, mitä niissä perustamissopimuksessa vahvistettua valtiontukien valvontajärjestelmää koskevissa määräyksissä todetaan, joilla on nyt merkitystä.

28 Perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa todetaan, että jollei kyseisessä sopimuksessa toisin määrätä, jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu yhteismarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

29 Perustamissopimuksen 93 artiklassa määrätään erityisestä menettelystä, jonka mukaisesti komissio seuraa ja valvoo jatkuvasti valtiontukia. Sellaisten uusien tukien osalta, joita jäsenvaltiot aikovat myöntää, on määrätty ennakkomenettelystä, jota ilman tukea ei voida pitää säännönmukaisesti myönnettynä. Perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan ensimmäisen virkkeen nojalla, sellaisena kuin sitä on tulkittu yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä, komissiolle on annettava tieto tuen myöntämistä tai muuttamista koskevasta suunnitelmasta ennen sen toteuttamista (asia C-367/95 P, komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomio 2.4.1998, Kok. 1998, s. I-1719, 35 kohta).

30 Komissio tutkii suunnitellut tuet ensin alustavasti. Jos se toteaa tämän tutkimuksen päätteeksi, että suunnitelma ei sovellu yhteismarkkinoille, se aloittaa viipymättä 93 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn. Tämän määräyksen ensimmäisessä alakohdassa todetaan, että "jos komissio vaadittuaan niitä, joita asia koskee, esittämään huomautuksensa, toteaa, että valtion myöntämä tai valtion varoista myönnetty tuki ei 92 artiklan mukaan sovellu yhteismarkkinoille taikka että tällaista tukea käytetään väärin, se tekee päätöksen siitä, että

asianomaisen valtion on komission asettamassa määräajassa poistettava tuki tai muutettava sitä" (ks. em. asia komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomion 36 kohta).

31 Perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja osapuolia, joita asia koskee, ovat paitsi tuesta hyötyvä yritys tai hyötyvät yritykset, myös sellaiset henkilöt, yritykset tai yhdistykset, joiden etuihin tuen myöntäminen saattaa vaikuttaa, erityisesti kilpailevat yritykset ja toimiala-järjestöt (ks. asia 323/82, Intermills v. komissio, tuomio 14.11.1984, Kok. 1984, s. 3809, 16 kohta; Kok. Ep. VII, s. 667).

32 Perustamissopimuksen 93 artiklassa säännellyssä menettelyssä on siis erotettava toisistaan ensinnäkin 93 artiklan 3 kohdan mukainen tukien alustava tutkimusvaihe, jonka tavoitteena on ainoastaan antaa komissiolle mahdollisuus muodostaa alustava käsitys siitä, soveltuuko kyseinen tuki osittain tai kokonaan yhteismarkkinoille, ja toiseksi perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukainen tutkimusvaihe, jonka tarkoituksena on antaa komissiolle mahdollisuus hankkia kattavat tiedot kaikista asiaan liittyvistä seikoista (ks. asia C-198/91, Cook v. komissio, tuomio 19.5.1993, Kok. 1993, s. I-2487, 22 kohta; asia C-225/91, Matra v. komissio, tuomio 15.6.1993, Kok. 1993, s. I-3203, 16 kohta ja em. asia komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomion 38 kohta).

33 Perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu menettely, jossa muille jäsenvaltioille ja niille, joita asia koskee, taataan mahdollisuus tulla kuulluksi ja jonka perusteella komissio saa kattavat tiedot asiaan liittyvistä seikoista ennen kuin se tekee päätöksensä, on välttämätön, jos komissio kohtaa vakavia vaikeuksia arvioidessaan tuen soveltuvuutta yhteismarkkinoille. Komissio voi siis pysyttäytyä 93 artiklan 3 kohdassa tarkoitetussa alustavassa vaiheessa ja tehdä myönteisen päätöksen tuen soveltuvuudesta vain, jos se on tämän menettelyn päättyessä vakuuttunut siitä, että tuki on yhteensopiva perustamissopimuksen kanssa. Jos komissio on sitä vastoin tässä alustavassa menettelyssä tullut toisenlaiseen tulokseen, tai ei ole kyennyt ratkaisemaan kaikkia tuen soveltuvuutta yhteismarkkinoille koskevaan arviointiin liittyviä vaikeuksia, komissiolla on

velvollisuus hankkia kaikki tarpeelliset selvitykset ja aloittaa tätä varten 93 artiklan 2 kohdan mukainen menettely (ks. mm. asia 84/82, Saksa v. komissio, tuomio 20.3.1984, Kok. 1984, s. 1451, 13 kohta; em. asia Cook v. komissio, tuomion 29 kohta; em. asia Matra v. komissio, tuomion 33 kohta ja em. asia komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomion 39 kohta).

34 Perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan mukaisen tukien alustavan tutkintavaiheen tarkoituksena on ainoastaan antaa komissiolle riittävä pohdinta- ja tutkinta-aika, jotta se voisi muodostaa alustavan käsityksen sille ilmoitetuista tukisuunnitelmista ja ilman, että syvällisempi tutkimus olisi tarpeen, päätellä, että tukisuunnitelmat soveltuvat yhteen perustamissopimuksen kanssa tai että on päinvastoin todettava, että niiden sisällön perusteella tätä yhteensoveltuvuutta on pidettävä kyseenalaisena (ks. asia C-99/98, Itävalta v. komissio, tuomio 15.2.2001, Kok. 2001, s. I-1101, 53 ja 54 kohta).

35 Tältä osin komissiolla on velvollisuus tutkia kaikki ne tosiseikat ja oikeudelliset seikat, jotka ne henkilöt, yritykset tai yhdistykset, joiden etuihin tuen myöntäminen saattaa vaikuttaa, ovat saattaneet sen tietoon (em. asia komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomion 51 kohta). Näin ollen toimielimen on perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdassa vahvistetussa alustavassa tutkimuksessa muodostettava käsityksensä asiasta sekä kyseisen jäsenvaltion ilmoittamien tietojen että mahdollisten kantelijoiden toimittamien tietojen perusteella.

36 Tämän tapauksen tosiseikkoja on tutkittava näiden periaatteiden valossa.

37 AEVP:n kahdesta kantelusta ilmenee selvästi, että niiden olennaisena perusteena oli se, että väkevistä viineistä ja luontaisesti makeista viineistä kannettavien

verojen välisellä erolla oli yhteys väkevien viinien ranskalaisille tuottajille myönnettyyn tukeen. Toisessa kantelussaan, joka koskee perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklan rikkomista, AEVP nimittäin väitti nimenomaisesti, että kyseisen tuen tarkoituksena oli kompensoida ranskalaisille väkevien viinien tuottajille tämä ero verotuksessa, mikä merkitsi olennaisesti sitä, että ulkomaalaiset väkevien viinien tuottajat joutuivat maksamaan korkeampia veroja.

38 AEVP on toimittanut komissiolle yksityiskohtaisia tietoja siitä, miksi tukisuunnitelma alun alkaen laadittiin, ja se on todennut, että juuri ranskalaisten väkevien viinien tuottajien järjestämä valmisteverolakko oli syynä siihen, että Ranskan hallitus ilmoitti maksavansa näille taloudellisia kompensaatioita, minkä johdosta kyseinen lakko voitiin keskeyttää.

39 AEVP esitti arviointinsa tueksi viini- ja alkoholiteollisuuden ammattialan lehdistössä julkaistuja artikkeleita. Se kiinnitti komission huomion erityisesti CNVDLAOC:n toiminnanjohtajan lausuntoon, joka julkaistiin VITI-nimisen lehden kesäkuun 1994 numerossa ja joka on toistettu tämän tuomion 5 kohdassa.

40 AEVP:n kanteluissa oli siis vakavasti otettavia viitteitä siitä, että suunnitellut tuet saattoivat johtaa perustamissopimuksen 95 artiklassa tarkoitettuun syrjivään verotukseen.

41 Tältä osin on muistettava, että perustamissopimuksen yleisestä rakenteesta seuraa, ettei sen 93 artiklassa määrätty menettely voi koskaan johtaa perustamissopimuksen erityismääräysten vastaiseen tulokseen. Näin ollen komissio ei voi pitää valtiontukea, joka on joiltain osin muiden perustamissopimuksen määräysten vastainen, yhteismarkkinoille soveltuvana (ks. mm. asia C-156/98, Saksa v. komissio, tuomio 19.9.2000, Kok. 2000, s. I-6857, 78 kohta).

42 Lisäksi määritellessään sitä, soveltuuko tuki yhteismarkkinoille, komission on otettava huomioon markkinaolosuhteet myös verotuksen tasolla, kuten komissiokin on suullisessa käsittelyssä todennut.

43 Sitä paitsi komissio ilmoitti 12.4.1995 päivätyssä kirjeessään, johon on viitattu tämän tuomion 7 kohdassa, että sen saamien tietojen mukaan väkevien viinien tuottajille aiottiin myöntää tukea taloudellisena kompensaationa tarkoituksin poistaa väkevistä viineistä ja luontaisesti makeista viineistä kannettavien verojen välinen ero ranskalaista alkuperää olevien tuotteiden osalta.

44 Tukisuunnitelmassa, jonka Ranskan hallitus ilmoitti komissiolle 17.7.1995, se kuitenkin käsitteli ainoastaan lyhyesti verotusta koskevaa kysymystä siten kuin tämän tuomion 11 kohdassa toistetusta katkelmasta ilmenee.

45 Kun tutkitaan koko asiakirja-aineisto, sellaisena kuin komissio on sen toimittanut yhteisöjen tuomioistuimen 21.9.1999 antamasta määräyksestä, havaitaan, että tämä on ainoa Ranskan hallituksen vastaus väitteeseen siitä, että suunniteltujen tukien tarkoituksena olisi ollut poistaa väkevistä viineistä ja luontaisesti makeista viineistä kannettavien verojen välinen ero ranskalaista alkuperää olevien tuotteiden osalta.

46 Komissio ei ole riidanalaisessa päätöksessään eikä 21.11.1996 päivätyssä Ranskan viranomaisille osoittamassaan kirjeessä, jota on lainattu tämän tuomion 17 ja 18 kohdassa, viitannut siihen, että AEVP:n väitteen perusteena oli olennaisesti se, että väkevistä viineistä ja luontaisesti makeista viineistä kannettavien verojen välisellä erolla oli yhteys ranskalaisille väkevien viinien tuottajille myönnettyyn tukeen.

47 Komissio ei ole myöskään selvittänyt, miksi se oli päätellyt, ettei tämä väite ollut pitävä.

48 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 90 kohdassa todennut, osa tuista vaikuttaa edistävän sellaisen tuottajaryhmän etuja, joka on suurelta osin sama kuin niiden ranskalaisten väkevien viinien tuottajien ryhmä, joiden verotuksellinen asema on epäedullinen. Näin ollen on katsottava, että kysymystä siitä, onko verokohtelulla mahdollisesti yhteys kyseiseen tukisuunnitelmaan, oli pidettävä vakavana vaikeutena arvioitaessa kyseisen suunnitelman soveltuvuutta perustamissopimuksen määräysten kanssa.

49 Niinpä ainoastaan perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn aloittamalla komissio olisi pystynyt paneutumaan AEVP:n kanteluissa esitettyihin kysymyksiin ja ratkaisemaan, oliko erilaisen verotuksen ja tukisuunnitelman välistä mahdollista yhteyttä pidettävä perustamissopimuksen 95 artiklan rikkomisena ja soveltuiko kyseinen suunnitelma yhteismarkkinoille.

50 Joka tapauksessa on todettava, että riidanalaista päätöstä ei ole tältä osin millään tavalla perusteltu, minkä vuoksi se on perustamissopimuksen 190 artiklan vaatimusten vastainen.

51 Tämän johdosta riidanalainen päätös on lainvastainen sekä sen vuoksi, että komissio ei ole aloittanut perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa määrättyä menettelyä, että sen vuoksi, että komissio on laiminlyönyt perusteluvelvollisuutensa. Portugalin tasavallan esittämä ensimmäinen kanneperuste on siten hyväksyttävä.

52 Toista kanneperustetta ei näin ollen ole tarpeen tutkia.

53 Edellä esitetyn perusteella Portugalin tasavallan nostama kanne on hyväksyttävä ja riidanalainen päätös on tästä syystä kumottava.

Oikeudenkäyntikulut

54 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaisesti asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska Portugalin tasavalta on vaatinut komission velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja komissio on hävinnyt asian, se velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Työjärjestyksen 69 artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan jäsenvaltiot ja toimielimet, jotka ovat asiassa väliintulijoina, vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan. Näin ollen on päätettävä, että Espanjan kuningaskunta ja Ranskan tasavalta vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Komission 6.11.1996 tekemä päätös, joka koskee Ranskan tasavallan tukia väkevien viinien ja tislattujen alkoholijuomien tuottajille myynninedistämiseen tarkoitetun tuen muodossa sekä tutkimukseen, tekniseen apuun ja investointeihin tarkoitetun tuen muodossa myönnettäviä teknisiä tukia, kumotaan.**

2) **Euroopan yhteisöjen komissio velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

3) **Espanjan kuningaskunta ja Ranskan tasavalta vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

Gulmann	La Pergola	Wathelet
Skouris	Edward	Puissochet
Jann	Sevón	Schintgen

Julistettiin Luxemburgissa 3 päivänä toukokuuta 2001.

R. Grass — kirjaaja

G. C. Rodríguez Iglesias — presidentti